

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 11.4.2011
COM(2011) 195 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN,
CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Punerea în aplicare a instrumentului european de microfinanțare Progress - 2010

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN,
CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Punerea în aplicare a instrumentului european de microfinanțare Progress - 2010

CONȚINUT

1.	Introducere	4
2.	Principalele caracteristici ale Instrumentului european de microfinanțare Progress ...	5
3.	Garanții în cadrul microfinanțării Progress	6
3.1.	Stabilirea capitolului „garanții” al microfinanțării Progress	6
3.2.	Caracteristici principale	6
3.3.	Cine sunt beneficiarii?.....	8
4.	Instrumente finanțate.....	10
4.1.	Înființarea <i>Fonds commun de placement</i> pentru instrumentele finanțate	10
4.2.	Caracteristici principale	10
4.3.	Cine sunt beneficiarii?.....	11
5.	Monitorizare și raportare.....	12
6.	Comunicare	13
7.	Complementaritate și coordonare cu alte instrumente.....	13
8.	Perspective și concluzii	14

1. INTRODUCERE

Microîntreprinderile¹ constituie fundamentul economiei Uniunii Europene și reprezintă mai mult de 95% din cele 2 milioane întreprinderi înființate anual. O treime dintre microîntreprinderi și întreprinderile mici sunt înființate de persoane aflate în șomaj.

Accesul la credit reprezintă o condiție prealabilă pentru înființarea unei întreprinderi. Criza economică a redus în mod considerabil volumul creditelor bancare, fapt ce a agravat problemele structurale cu care se confruntă grupurile defavorizate atunci când încearcă să obțină acces la serviciile bancare.

Una dintre soluții o reprezintă microfinanțarea², în special, microcreditele, și anume, împrumuturile sub 25 000 EUR. Înainte de criză, în UE, cererea potențială de microcredite pe termen scurt era estimată la mai mult de 700 000 de împrumuturi noi, reprezentând aproximativ 6 296 milioane EUR³. În UE, majoritatea microcreditelor sunt acordate de instituțiile de microfinanțare necomerciale (ONG-uri, fundații, organisme guvernamentale, bănci de promovare ale statelor membre și instituții financiare nebancare), dar acești furnizori nu au, în momentul actual, capacitatea sau resursele necesare pentru a răspunde acestei cereri semnificative.

Parlamentul European a recunoscut această problemă și a invitat Comisia să își intensifice eforturile privind dezvoltarea microcreditului în UE în vederea sprijinirii creșterii și a ocupării forței de muncă⁴.

Drept reacție la criză⁵, la 2 iulie 2009, Comisia a adoptat două propuneri legislative, o propunere de instituire a instrumentului european de microfinanțare Progress și o propunere de utilizare a resurselor programului PROGRESS pentru a-l finanța. La începutul lui 2010, Parlamentul European și Consiliul au ajuns la un acord privind aceste propuneri și au semnat Decizia nr. 283/2010/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 martie 2010 de instituire a unui instrument european de microfinanțare Progress pentru ocuparea forței de muncă și incluziune socială⁶ (denumită în continuare „decizia”), care a intrat în vigoare la 8 aprilie 2010.

Contribuția financiară din bugetul UE ajunge la 100 milioane EUR pentru perioada 1 ianuarie 2010 - 31 decembrie 2013⁷. Din această sumă, 60 milioane EUR provin din programul

¹ Anexa la Recomandarea 2003/361/CE a Comisiei din 6 mai 2003 privind definiția microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (*JO L 124, 20.5.2003, p. 36*), definește „microîntreprinderile” ca întreprinderi cu mai puțin de 10 angajați și a căror cifră anuală de afaceri sau bilanț total anual nu depășește 2 milioane EUR”.

² „Microfinanțarea” este un concept vast care include microcreditul dar și alte servicii financiare cum ar fi economiile, microasigurările sau transferurile.

³ A se vedea Comunicarea „O nouă inițiativă europeană pentru dezvoltarea microcreditelor în favoarea creșterii și ocupării forței de muncă” [COM(2007)708 final/2 din 20 decembrie 2007].

⁴ Rezoluția Parlamentului European din 24 martie 2009 care cuprinde recomandări pentru Comisie privind o inițiativă europeană pentru dezvoltarea microcreditelor în favoarea creșterii și ocupării forței de muncă [2008/2122(INI)].

⁵ A se vedea Comunicarea „Un angajament comun pentru ocuparea forței de muncă” [COM(2009) 257 din 3 iunie 2009].

⁶ JO L 87, 7.4.2010, p. 1.

⁷ Articolul 3 alineatul (1) din decizie

PROGRESS⁸ și 40 milioane provin din marjele bugetului. Acordul prevede, de asemenea, posibilitatea pentru autoritatea bugetară de a decide o „rambursare” de până la 20 milioane EUR în favoarea programului PROGRESS prin intermediul proiectului de buget anual, în perioada 2011 -2013.

Primul raport anual face bilanțul punerii în aplicare a instrumentului european de microfinanțare Progress (denumit în continuare „IEMP”). În conformitate cu articolul 8 din decizie, acesta se bazează pe punerea în aplicare a rapoartelor prezentate de Fondul European de Investiții (FEI). Având în vedere faptul că IEMP a fost instituit recent, prezentul raport prezintă, în special, principalele caracteristici ale instrumentului, modul în care sunt concepute produsele și primele etape de punere în aplicare. Ultimele trei secțiuni descriu activitățile de comunicare întreprinse de Comisie și FEI, modul în care IEMP completează alte instrumente ale UE și perspectivele de dezvoltare.

2. PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE INSTRUMENTULUI EUROPEAN DE MICROFINANȚARE PROGRESS

Instrumentul european de microfinanțare Progress are două obiective: pe de o parte, sporește accesibilitatea microfinanțării pentru persoanele care doresc să creeze sau să dezvolte o microîntreprindere, inclusiv în vederea unei activități independente, având în vedere faptul că permite furnizorilor de microcredite din UE să majoreze împrumuturile pentru aceste persoane. Pe de altă parte, îmbunătățește accesul la microfinanțare prin reducerea riscului prezentat de instituțiile de microfinanțare. Acest lucru le permite furnizorilor să se adreseze unor grupuri care nu au acces în mod obișnuit la acest tip de servicii, de exemplu, deoarece nu au putut să prezinte garanții suficiente sau deoarece ratele dobânzii ar trebui să fie foarte ridicate în cazul în care acestea ar trebui să reflecte riscurile reale. IEMP vizează o gamă largă de beneficiari finali:

- persoanele care și-au pierdut sau riscă să își piardă locul de muncă sau care au dificultăți de integrare sau reintegrare pe piața muncii, precum și persoanele care se confruntă cu amenințarea excluderii sociale sau cele vulnerabile, aflate într-o situație dezavantajoasă în privința accesului la piața de credit convențională;
- microîntreprinderile, în special cele din economia socială, precum și microîntreprinderile care angajează persoane din categoria celor menționate la alineatul precedent⁹.

Pentru a ajunge la această gamă largă de beneficiari finali, trebuie să se pună la dispoziția furnizorilor de credite o serie de instrumente financiare. Decizia¹⁰, prin urmare, prevede patru tipuri de instrumente financiare: garanții și instrumente de preluare a riscului, instrumente de capitaluri proprii și instrumente de debit. Acestea sunt puse la dispoziția organismelor publice și private stabilite la nivel național, regional și local care oferă un produs final – microcreditul – persoanelor și microîntreprinderilor din statele membre.

În vederea dezvoltării acestor instrumente, au fost înființate două structuri separate:

⁸ Decizia nr. 1672/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 2006 de stabilire a Programului comunitar pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială – Progress, JO L 315, 15.11.2006, p. 1.

⁹ Articolul 2 din decizie.

¹⁰ Articolul 4 din decizie.

- un instrument de garanție;
- un vehicul structurat de investiții sub forma unui *fonds commun de placement-fonds d'investissement spécialisé* (FCP-FIS) în temeiul legislației luxemburgheze, care oferă instrumente finanțate (debit, capitaluri proprii și preluare a riscului).

Comisia estimează că suma de 100 milioane EUR acordată de UE va determina acordarea de microcredite de peste 500 milioane EUR în opt ani datorită:

- **Finanțării suplimentare acordate de alți investitori.** Se presupune că investițiile UE pot atrage finanțare din partea părților terțe. Banca Europeană de Investiții (BEI) și-a luat deja angajamentul de a completa contribuția UE prin punerea la dispoziție a 100 milioane EUR pentru partea „instrumente finanțate”. Alte 47 milioane EUR sunt așteptate din partea altor investitori.
- **Caracterul reînnoibil al fondurilor.** Fondurile pot fi utilizate mai mult de o singură dată în perioada de funcționare a instrumentului de microfinanțare Progress. Decizia prevede ca ultima (re-)investiție să fie efectuată în 2016.
- **Efectul de pârghie generat de produse.** Se estimează că fiecare euro angajat ca garanție ar putea să genereze cel puțin șase euro pentru microcredite, în timp ce instrumentele finanțate se presupune că vor avea un efect de pârghie cuprins între unu și trei.

Secțiunile 3 și 4 descriu punerea în aplicare și caracteristicile principale ale capitolului „garanții” și, respectiv, ale instrumentelor finanțate și beneficiarii acestora.

3. GARANȚII ÎN CADRUL MICROFINANȚĂRII PROGRESS

3.1. Stabilirea capitolului „garanții” al microfinanțării Progress

Capitolul „garanții” a fost lansat la 1 iulie 2010 în cadrul unui Acord fiduciar și de gestiune încheiat între Comisie și Fondul European de Investiții. Din bugetul total de 100 milioane EUR disponibil pentru IEMP, 25 milioane EUR vor fi alocate capitolului „garanții”.

3.2. Caracteristici principale

Capitolul „garanții” a fost configurat după modelul capitolului de garanții al SMEG¹¹ din programul pentru competitivitate și inovare¹².

Diagrama de mai jos ilustrează modul de funcționare al capitolului „garanții”. Intermediarii pot solicita garanții răspunzând la cererea deschisă de propuneri publicată pe site-ul internet al FEI¹³. FEI evaluează cererile și, după aprobarea acestora de către consiliul de administrație al FEI și Comisie, negociază și încheie contractele cu intermediarii.

FEI emite garanții directe pentru furnizorii de microcredite pentru a acoperi portofoliile de microcredite sau contragaranții în favoarea instituțiilor care, la rândul lor, emit garanții pentru

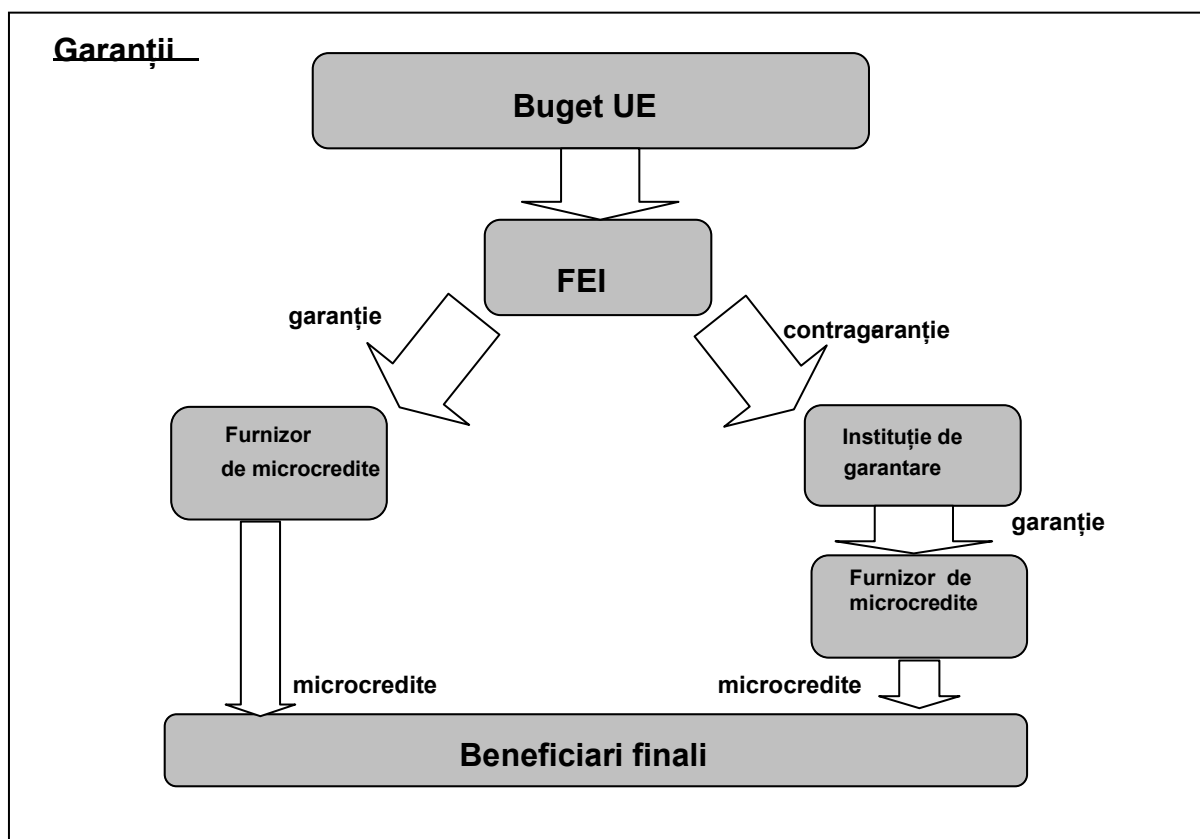
¹¹ Garanție IMM.

¹² Decizia nr. 1639/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 2006 de instituire a unui program-cadru pentru competitivitate și inovare (2007-2013), JO L 310, 9.11.2006, p. 15.

¹³ http://www.eif.org/what_we_do/microfinance/microcredit_guarantees/index.htm.

acoperirea portofoliilor instituțiilor de microfinanțare. În ambele cazuri, rata de garanție maximală este fixată la 75% din microcreditul subiacent sau din portofoliul de garanții, în timp ce intermediarul continuă să fie responsabil de cel puțin 20%. Garanția emisă de FEI acoperă prima pierdere, dar părțile au convenit, de asemenea, asupra unui plafon pentru fiecare portofoliu garantat, în funcție de pierderile acumulate previzibile ale portofoliului. Responsabilitatea maximă pentru instrumentul european de microfinanțare Progress este stabilită la 20% din fiecare portofoliu garantat.

Garanțiile au o durată maximă de trei ani. În principiu, acestea sunt acordate în mod gratuit, dar intermediarii trebuie să achite un comision de angajament în cazul în care nu reușesc să atingă 90% din volumul portofoliului convenit, și anume, în cazul în care aceștia achită mai puțin de 90% din volumul de microcredite convenit. Acest lucru constituie stimulentele necesare pentru a asigura accesul la credit al beneficiarilor finali și pentru a atinge volumul de microcredite convenit.

Adiționalitatea

Acordul cu FEI prevede că fondurile IEMP nu pot înlocui garanțiile echivalente primite de intermediari în temeiul instrumentelor financiare europene, naționale sau regionale actuale. Criteriile aplicate sunt efectul asupra acoperirii geografice sau asupra sumei totale a finanțării acordate beneficiarilor finali sau fiecărui tip de beneficiar final, în special grupurilor cu factor de risc.

Echilibrul geografic

FEI va încerca să promoveze o distribuție geografică echilibrată a microfinanțării Progress. Acordul prevede că, până la finalul lui 2016, FEI trebuie să emită garanții pentru intermediari în cel puțin 12 state membre și să respecte un plafon de garanții pentru fiecare țară¹⁴.

3.3. Cine sunt beneficiarii?

Doar cererile prezentate de instituțiile care servesc beneficiarii totali vizați de decizie sunt eligibile. Acestea trebuie să ofere:

- garanții pentru portofoliile de microcredite;
- sau microcredit, astfel cum este definit în decizie.

În ambele cazuri, obiectivul este de a crea și/sau dezvolta microîntreprinderi: microcreditele acordate beneficiarilor finali trebuie să fie utilizate pentru a finanța investițiile, fondurile de rulment, inclusiv achiziționarea de licențe și alte costuri de înființare pentru microîntreprinderi.

Cererea deschisă de propuneri a suscitat un interes considerabil pentru intermediari, chiar dacă nu toți au înaintat cereri, în cele din urmă. Majoritatea dintre aceștia reprezentau organisme de microfinanțare foarte mici, active la nivel local, care nu îndeplineau cerințele minime în ceea ce privește volumele financiare care trebuiau generate (cel puțin 100 de microcredite pe an pentru portofoliile acoperite de IEMP). Această cerință referitoare la volum reduce riscul pentru intermediar reprezentat de diversificarea portofoliilor și garantează atingerea unui număr mai mare de beneficiari, dar nu exclude micii furnizori de microcredite. În Regatul Unit, de exemplu, opt instituții mici de microfinanțare și-au pus resursele în comun și au înființat un fond comun pentru a beneficia de instrument (instrumente finanțate, în acest caz).

Până la finalul lui 2010, au fost încheiate două operațiuni în temeiul capitolului „garanții” al IEMP, prima cu un furnizor de microfinanțare belgian *microStart*¹⁵ și a doua cu fundația olandeză *Qredits*¹⁶.

MicroStart

MicroStart este o instituție belgiană nouă de microfinanțare non-profit creată de banca BNP Paribas Fortis în cooperare cu ADIE¹⁷, un furnizor francez de microcredit, care este unul dintre cei mai importanți din Europa. IEMP garantează *MicroStart* până la 111 375 EUR pentru un portofoliu de microcredite de 2,7 milioane EUR la o rată de garanție de 75% și o rată plafon de 5,5%.

MicroStart acordă microcredite microantreprenorilor care nu au acces la împrumuturile bancare tradiționale, în special persoanelor aflate în șomaj, beneficiarilor de alocații sociale și

¹⁴ Atât timp cât angajamentele bugetare totale sau celelalte sume disponibile pentru angajamente nu depășesc 25 milioane EUR, acest plafon este stabilit la 4 milioane EUR per stat membru. În cazul în care acestea depășesc 25 milioane EUR, plafonul este stabilit la 6 milioane EUR sau 16% din angajamentul bugetar total sau din celelalte sume disponibile pentru angajamente (se aplică suma cea mai mică dintre acestea două).

¹⁵ Contract încheiat la 15 decembrie 2010.

¹⁶ Contract încheiat la 16 decembrie 2010.

¹⁷ *Association pour le droit à l'initiative économique.*

migranților, oferindu-le sprijin pentru crearea și dezvoltarea întreprinderilor lor. *Microstart* își va concentra primele operațiuni asupra câtorva zone defavorizate din Bruxelles, cum ar fi Saint-Gilles/Sint-Gillis¹⁸, Saint-Josse-ten-Noode/Sint-Joost-ten-Node și Schaerbeek/Schaarbeek, în care rata șomajului variază între 27% și 32%. Există planuri de extindere a operațiunilor sale către Wallonia și Flandra, până la finalul lui 2012.

Garanția din partea IEMP a incitat banca BNP Paribas Fortis să participe la crearea acestui nou furnizor de microcredite. Acest lucru înseamnă că a avut un efect direct asupra finanțării totale acordate grupului țintă. Spre deosebire de instituțiile de microfinanțare existente în Belgia, care acoperă, în principal, segmentul superior al pieței¹⁹, obiectivul *MicroStart* este de a-și concentra activitatea pe segmentul inferior, cu un împrumut mediu de 2 000 până la 3 000 de EUR. Prin urmare, *MicroStart* va îmbunătăți accesul la microfinanțare în Belgia, care, până la momentul actual, s-a concentrat doar pe proiectele mai ambițioase.

Qredits

Qredits este o fundație privată non-profit care și-a început activitatea în 2009. Printre fondatorii săi se numără atât instituții publice, cât și private, cum ar fi Ministerul olandez pentru Afaceri Sociale și Ocuparea Forței de Muncă, Fondul pentru ocuparea forței de muncă și condițiile de trai și băncile ABN AMRO, Fortis Bank Nederland, ING Nederland și Rabobank Nederland. EMP îi acordă o garanție de 1 300 500 EUR pentru un portofoliu de microcredite în valoare de 20,4 milioane EUR la o rată de garanție de 75% și o rată plafon de 8,5%.

Qredits oferă, pe lângă finanțare, un serviciu de consiliere pentru antreprenorii stabiliți și pentru creatorii de întreprinderi care dispun de un plan de afaceri viabil dar care nu au acces la finanțarea comercială. De asemenea, *Qredits* acordă microcredite persoanelor care doresc să creeze o întreprindere și clienților care provin din grupuri cu factor de risc sau vulnerabile, cum ar fi persoanele aflate în șomaj, persoanele care beneficiază de alocații sociale, tinerii, persoanele în vârstă, persoanele care au antecedente de credit nefavorabile²⁰ și celibatarii.

Înainte ca *Qredits* să primească garanția IEMP, microcreditele pentru creatorii de întreprinderi reprezentau doar 34% din portofoliul său, deoarece acest tip de tranzacții prezintă un risc considerabil. Garanția permite *Qredits* să-și extindă activitatea de împrumuturi în favoarea creatorilor de întreprinderi (definiți ca antreprenori a căror experiență în materie nu depășește trei ani), inclusiv a grupurilor vulnerabile care prezintă un risc mai mare. De asemenea, garanția permite *Qredits* să-și flexibilizeze cerințele colaterale în ceea ce privește anumiți solicitanți de microcredite care, în alte condiții, nu ar avea acces la finanțare în Țările de Jos.

Tranzacții viitoare

În ceea ce privește tranzacțiile viitoare, FEI continuă să primească cereri care ar trebui să conducă la noi operațiuni în 2011.

¹⁸ Sucursala Saint-Gilles/Sint-Gillis va deservi, de asemenea, părți din cartierele vecine din Anderlecht și Bruxelles.

¹⁹ Principalul furnizor belgian în acest domeniu este *Fonds de Participation*, care acordă microcredite de 15 000 de EUR în medie (2007).

²⁰ *Qredits* ține cont de informațiile furnizate de organismele de credit pentru a evalua îndatorarea excesivă.

4. INSTRUMENTE FINANȚATE

4.1. Înființarea Fonds commun de placement pentru instrumentele finanțate

Negocierile dintre Comisie, BEI și FEI privind înființarea *Fonds commun de placement-Fonds d'investissement spécialisé* (denumite în continuare „FCP – FIS”) s-au încheiat la finalul lui octombrie 2010. Organismul de reglementare²¹ din Luxemburg și-a dat acordul final pentru crearea FCP la 22 noiembrie 2010, dată la care capitolul „instrumente finanțate” a devenit operațional. Din bugetul total de 100 milioane EUR disponibil pentru IEMP până în 2013, 75 milioane EUR vor fi alocate capitolului „instrumente finanțate”. BEI va contribui cu 100 milioane EUR și se așteaptă că, într-o fază ulterioară, investitorii părților terțe să contribuie cu investiții totale de până la 50 milioane EUR. De la momentul adoptării deciziei, au fost adăugate încă 3 milioane EUR de către Comisie²².

4.2. Caracteristici principale

Pentru a se adresa unei game ample de beneficiari finali, se oferă produse variate în cadrul FCP. Intermediarii potențiali pot introduce o cerere pentru patru tipuri de instrumente financiare:

- **împrumuturi preferențiale**²³;
- **împrumuturi subordonate** (finanțare subordonată creditorilor preferențiali);
- **împrumuturi cu partajare a riscurilor** (împrumuturi preferențiale combinate cu participare la riscuri în portofoliul de microcredite);
- **participare la capital propriu** (capital propriu direct sau indirect sub formă de investiții în acțiuni curente sau preferențiale).

Pentru instrumentele finanțate, intermediarii potențiali sunt încurajați să transmită cererile lor direct FEI. Acesta din urmă face o preselecție a propunerilor și efectuează un control prealabil minuțios. După aprobarea de către consiliul de administrație al FEI, contractul este negociat și semnat de către FEI și de către intermediar.

Diagrama de mai jos ilustrează modul de funcționare al capitolului „instrumente finanțate”. FCP a fost înființat ca un grup de mai multe fonduri (*EU Microfinance Platform*). În prezent, singurul său subfond este Fondul european de microfinanțare Progress, ai cărui investitori fondatori sunt Comisia și BEI și a cărui societate de gestionare este FEI. Comisia deține unitățile care sunt subordonate unităților privilegiate: acest lucru înseamnă că aceasta suportă primele pierderi nete care afectează activele subfondului, în timp ce BEI, în calitate de deținător al unităților privilegiate, este protejată în ceea ce privește pierderile suferite de unitățile subordonate.

Adiționalitatea

²¹ *Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF).*

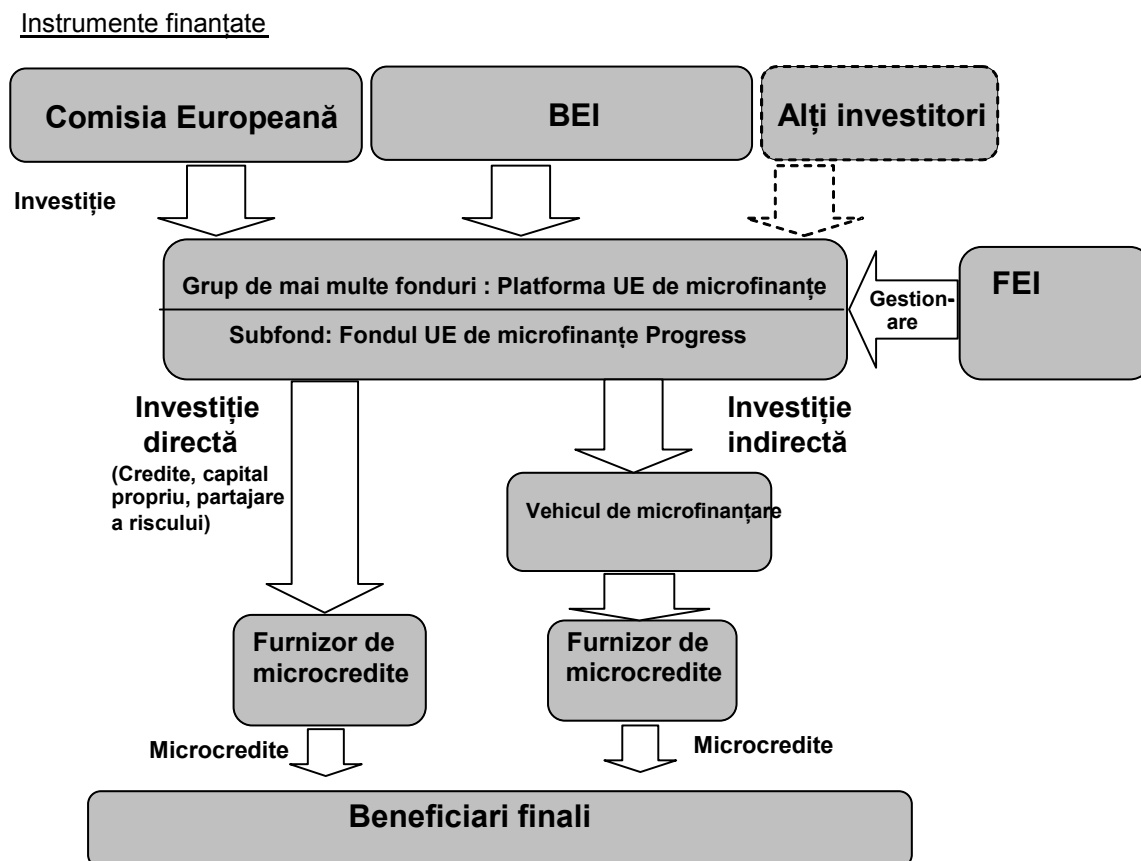
²² Cele 3 milioane EUR provin din acțiunea pregătitoare a Parlamentului European. A se vedea secțiunea 7.

²³ În cazul în care debitorul dă faliment, împrumuturile preferențiale trebuie să fie rambursate înainte ca alți creditori să primească orice plată.

Acordul (regulamentul de gestionare), care angajează FEI în calitate de societate de gestionare, prevede că acordurile operaționale încheiate cu intermediarii financiari trebuie să faciliteze accesul la instrumentele de microcredit și să le facă mai disponibile pentru beneficiarii finali și că acestea nu pot substitui acordurile echivalente încheiate de intermediari în temeiul instrumentelor europene, naționale sau regionale actuale.

Echilibrul geografic

În vederea stabilirii unui echilibru geografic la nivelul UE, expunerea la intermediari în orice stat membru nu poate depăși 10% din angajamentele specifice agregate ale investitorilor.

4.3. Cine sunt beneficiarii?

Ca și în cazul garanțiilor, sunt eligibili doar furnizorii de microcredite ale căror activități sunt în conformitate cu obiectivul IEMP²⁴.

Având în vedere faptul că capitolul „instrumente finanțate” nu a intrat în funcțiune până la finalul anului, la momentul redactării prezentului raport, a fost semnat un singur contract cu instituția bulgară de microfinanțare *Mikrofond*²⁵.

Mikrofond este o instituție nebanară care a început să funcționeze în 1999 cu sprijinul *Soros Economic Development Foundation* (SEDF) și cu finanțare din partea United Bulgarian Bank

²⁴ Articolul 2 din decizie.

²⁵ Contract semnat la 18 februarie 2011.

și Raiffeisenbank. Începând cu 2003, are un statut juridic de societate cu răspundere limitată și și-a asigurat sprijinul mai multor bănci, în calitate de creditori²⁶, și al SEDF, în calitate de investitor.

Cu împrumuturile relativ mici pe care le acordă (3 000 de EUR în medie), *Mikrofond* vizează, în special, microantreprenorii și microîntreprinderile care nu au acces, în mod obișnuit, la alte surse de finanțare²⁷. În timp ce alți furnizori de microcredit se concentrează pe zonele urbane din jurul Sofiei, *Mikrofond* are sucursale în toată Bulgaria. Acest lucru îi permite, de asemenea, să acopere zonele rurale, unde nu sunt prezente multe bănci, și să ocupe spațiul liber din oferta de credit. Baza sa de clienți include un număr semnificativ de membri ai comunității române din Bulgaria.

Împrumutul preferențial de 3 milioane EUR din capitolul „instrumente finanțate” al IEMP va permite *Mikrofond* să-și extindă activitățile de microcreditare, în special în zonele rurale, și să vizeze mai ales comunitatea română care se confruntă, în mod special, cu riscul excluziunii sociale, al sărăciei și al șomajului.

Tranzacții viitoare

Alte câteva operațiuni se află într-un stadiu avansat de pregătire. La 13 decembrie 2010, consiliul de administrație al FEI a aprobat o investiție indirectă de capital propriu într-un fond cu sediul în Regatul Unit. O altă cerere pentru un împrumut preferențial din partea unei instituții de microfinanțare din România a fost acceptată de către consiliul de administrație al FEI în ianuarie 2011. Până la momentul actual, nu a fost respinsă nicio propunere. Patru alți furnizori de microcredite și-au confirmat interesul pentru instrumente finanțate, iar FEI se așteaptă ca opt alți intermediari potențiali să își exprime interesul până în 2011.

Tranzacțiile prevăzute în temeiul FCP sugerează că utilizarea instrumentelor finanțate va fi echilibrată din punct de vedere geografic: la momentul actual, se prevăd 48% din tranzacții cu intermediari din Europa de Vest și 52% cu intermediari din Europa Centrală și de Est.

5. MONITORIZARE ȘI RAPORTARE

În vederea garantării îndeplinirii obiectivului IEMP, și anume, facilitarea accesului la microfinanțare pentru persoane care nu pot utiliza servicii bancare tradiționale, este indispensabilă analizarea de către Comisie a modelelor de absorbție a fondurilor și a impactului social și economic al instrumentului, în special, în ceea ce privește promovarea spiritului antreprenorial în cadrul grupurilor defavorizate.

Prin urmare, FEI trebuie să prezinte un raport semestrial privind numărul de cereri de microcredite primite și respinse la nivel intermediar, numărul de acorduri încheiate cu beneficiarii finali, distribuția geografică și pe sectoare a finanțării, numărul total al beneficiarilor și tipul acestora. În schimb, FEI solicită intermediarilor financiari să furnizeze informații periodice cu privire la aceste aspecte.

²⁶ Deutsche Bank, Dexia Microcredit Fund, Oikocredit, Coop-Est și Alphabank.

²⁷ Cel mai mare furnizor de microfinanțare din Bulgaria este ProCredit Bank, care deține 78,59% din piața de microcredit. Acesta se concentrează mai mult pe IMM-uri decât pe microîntreprinderi și microantreprenori.

Anual, FEI trebuie să prezinte un raport privind impactul social al IEMP. Prin urmare, intermediarii vor contribui la colectarea informațiilor privind profilul social al beneficiarilor finali, în special în ceea ce privește statutul profesional în momentul introducerii cererii, calificările acestora, genul și vârsta și în ceea ce privește apartenența la un grup specific (de exemplu, persoane cu dizabilități sau minorități). Informațiile privind numărul de angajați sunt culese la începutul și la finalul microcreditului pentru a măsura impactul IEMP asupra creării de locuri de muncă și pentru a monitoriza durabilitatea microîntreprinderilor cărora li s-a acordat sprijin.

6. COMUNICARE

Crearea IEMP a suscitat un interes puternic printre intermediarii financiari și persoanele particulare care doresc să creeze sau să-și dezvolte propria lor afacere. Comisia și FEI și-au unit forțele pentru a furniza informații clare privind modul de funcționare al acestui instrument. În acest sens, FEI utilizează site-ul său internet și contactul direct cu intermediarii. Comisia își concentrează eforturile de comunicare asupra factorilor de decizie, a organismelor de gestionare a Fondului Social European (FSE) și a publicului general. Conferința vastă a părților interesate privind „Microfinanțarea în Europa” organizată la Bruxelles în perioada 9 - 10 noiembrie 2010²⁸ a conturat mai clar cooperarea și coordonarea mai strânsă la care s-au angajat pe deplin toate departamentele Comisiei active în acest domeniu în vederea atingerii unei complementarități între diferitele instrumente. Toate departamentele Comisiei implicate și grupul BEI au contribuit la acest eveniment care a marcat lansarea IEMP.

7. COMPLEMENTARITATE ȘI COORDONARE CU ALTE INSTRUMENTE

Crearea instrumentului european de microfinanțare Progress a condus la consolidarea și raționalizarea mecanismelor de finanțare și de garanție furnizate de Uniunea Europeană în vederea sprijinirii microfinanțării în UE.

Programul-cadru pentru inovație și competitivitate pentru 2007 - 2013 (denumit în continuare „PIC”), care este gestionat, de asemenea, de către FEI, este un instrument mai vechi care oferă garanții. În temeiul capitolului de garanții pentru microcredite al PIC, FEI acordă garanții la împrumuturi organizațiilor de microcredit (intermediari financiari) care acordă microîntreprinderilor împrumuturi de până la 25 000 EUR. Începând cu septembrie 2010, IEMP are prioritate în ceea ce privește tranzacțiile de microcredite. Acest lucru înseamnă că aceste operațiuni pot avea loc în cadrul PIC doar în cazul în care nu este posibilă realizarea niciunei tranzacții în cadrul IEMP, de exemplu, atunci când nu există un buget disponibil în cadrul acestuia din urmă, atunci când intermediarul operează într-o țară terță și, prin urmare, nu poate beneficia de sprijinul IEMP, atunci când suma depășește limita de concentrare pe stat membru sau atunci când portofoliul intermediarului vizează, în special, scopuri comerciale. De asemenea, operațiunile din cadrul JEREMIE²⁹ completează operațiunile din cadrul IEMP. În cadrul fondurilor structurale și a gestionării partajate cu statele membre, JEREMIE vizează îmbunătățirea accesului la finanțările pentru extinderea IMM-urilor și la investițiile în inovare, precum și pentru crearea de noi întreprinderi, inclusiv microîntreprinderi.

²⁸ Pagina de internet dedicată conferinței, care conține legături către prezentări:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&langId=en&eventsId=300&furtherEvents=yes>.

²⁹ Resurse europene comune pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii:
http://www.eif.europa.eu/what_we_do/jeremie/index.htm.

Sprijinirea furnizorilor nebancari de microcredit pentru dezvoltarea capacităților nu este, în sine, obiectivul IEMP, ci al JASMINE³⁰, un proces pilot cu durată de trei ani (2009 - 2011) înființat de către Comisie în vederea furnizării de asistență tehnică și de finanțare furnizorilor nebancari de microcredit stabiliți în UE. Comisia a sprijinit financiar dispozitivul de asistență tehnică al JASMINE cu fonduri în valoare de 7 milioane EUR puse la dispoziția Comisiei de către Parlamentul European în cadrul unei acțiuni pregătitoare solicitate de acesta din urmă (EPPA). Aceste fonduri sunt destinate sprijinirii dezvoltării instituțiilor de microfinanțare din UE și sunt utilizate de către Comisie pentru furnizarea de finanțare inițială furnizorilor nebancari de microcredit. Pe lângă primele două garanții primite în cadrul capitolului „garanții” ale IEMP, *microStart* și *Qredits* ar putea beneficia, de asemenea, de o investiție în capital propriu de 750 000 de EUR și, respectiv, de un împrumut de 750 000 de EUR pentru dezvoltarea capacităților în cadrul EPPA. Din motive de eficiență, fondurile EPPA (3 milioane EUR) care nu au fost cheltuite au fost alocate instrumentelor finanțate ale IEMP.

IEMP completează, de asemenea, FSE, printre prioritățile cărui se numără sprijinirea spiritului antreprenorial pentru perioada de programare 2007 - 2013. Este recunoscut, în general, faptul că rata de succes a întreprinderilor nou-create poate fi crescută printr-un sprijin complet, de înaltă calitate pentru crearea și funcționarea întreprinderilor, adaptat la nevoile grupurilor defavorizate. 17 state membre au stabilit că acest lucru este o prioritate a programelor lor operaționale.

Comisia va continua să utilizeze asistența tehnică a FSE pentru a sprijini autoritățile naționale și regionale din statele membre în ceea ce privește sporirea calității mecanismelor de sprijin pentru persoanele care doresc să-și dezvolte sau să-și creeze o întreprindere. Asistența va include transferuri de bune practici pentru a crește acoperirea grupurilor vizate și pentru a îmbunătăți guvernarea în diversele sectoare și niveluri.

În cele din urmă, regulamentul privind FSE³¹ prevede că persoanele care beneficiază de microcredite pot beneficia de o reducere a ratei dobânzii. Autoritățile de gestionare a FSE din statele membre pot proiecta operațiuni specifice pentru microantreprenori în vederea acoperirii întregii rate a dobânzii la împrumuturi sau doar o parte din aceasta, reducând astfel sarcina financiară pentru microantreprenori și, în consecință, completând IEMP. Totuși, până la momentul actual, nici un stat membru nu și-a exprimat intenția de a utiliza această posibilitate în conexiune cu IEMP.

8. PERSPECTIVE ȘI CONCLUZII

Acordurile semnate și tranzacțiile preconizate sugerează că diferitele instrumente propuse sunt interesante pentru o gamă largă de intermediari.

Aproximativ o treime dintre tranzacțiile aflate în curs de pregătire se așteaptă să fie realizate cu bănci și două treimi cu instituții nebancare. Referitor doar la instrumentele finanțate, 53% dintre contracte (în ceea ce privește volumul) se așteaptă să fie semnate cu bănci mici și 47% cu instituții nebancare de microfinanțare. Acest lucru înseamnă că primele tranzacții vor fi

³⁰ Acțiunea comună de sprijinire a instituțiilor de microfinanțare din Europa:
http://www.eif.europa.eu/what_we_do/microfinance/JASMINE/index.htm.

³¹ Regulamentul (CE) nr. 1081/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 privind Fondul Social European și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1784/1999, JO L 210, 31.7.2006, p. 12.

bine echilibrate în ceea ce privește tipurile de intermediari vizați, ceea ce va contribui, de asemenea, la acoperirea vastei game de microcreditori vizați de IEMP.

Până la momentul actual, tranzacțiile preconizate indică un interes mai mare pentru instrumentele finanțate decât pentru garanții, ceea ce înseamnă că repartiția fondurilor UE între cele două secțiuni ale IEMP (75% contra 25%) este relevantă. Din gama de produse propuse în cadrul FCP, împrumuturile preferențiale (după cum se aștepta) au fost cele mai solicitate (63%). Totuși, toate instrumentele financiare disponibile, și anume, împrumuturile preferențiale, împrumuturile subordonate, împrumuturile cu partajare a riscurilor și capitalul propriu direct și indirect sunt incluse în previziunile de tranzacții, fapt ce demonstrează că gama largă de produse reflectă cererea reală din partea intermediarilor vizați și contribuie la optimizarea acoperirii dispozitivului în UE.

Comisia și FEI prevăd, de asemenea, o absorbție satisfăcătoare a fondurilor. Pentru perioada 2010 – 2013, 25 milioane EUR vor fi alocați IEMP anual.

În 2010, 10 milioane EUR au fost angajați pentru garanții și 18 milioane EUR³² au fost angajați pentru instrumentele finanțate³³. Cu cele 24 milioane EUR adăugate de BEI, suma totală pusă la dispoziția FCP se ridică la 42 milioane EUR. În 2011, Comisia a angajat aproape 5 milioane EUR pentru garanții³⁴ și 20 milioane EUR pentru instrumentele finanțate.

În ceea ce privește garanțiile, o sumă suplimentară de 8 milioane EUR se așteaptă să fie absorbită în 2011, în timp ce previziunile de tranzacții care implică instrumente finanțate sugerează că, până la finalul anului, 44 milioane EUR vor fi absorbiți.

Următorul raport anual, care urmează să fie prezentat în iunie 2012 pe baza rapoartelor de punere în aplicare pe 2011 furnizate de FEI, va evalua mai în detaliu accesibilitatea finanțării pentru sectoarele individuale și tipurile de beneficiari, împreună cu distribuția geografică și pe sectoare. De asemenea, raportul va furniza primele indicații privind impactul și durabilitatea IEMP.

³² 3 milioane EUR în cadrul EPPA.

³³ Pentru garanții, 6 milioane EUR au fost vărsați în contul IEMP al FEI. Pentru instrumentele finanțate, 15 milioane EUR au fost transferați, în timp ce 3 milioane EUR au fost repotați.

³⁴ Angajamentul total pentru garanții este de 4 750 000 EUR. 250 000 EUR au fost angajați pentru măsuri de sprijin.